

Wijk: Amsterdam Nieuw West
Thema Economisch meedoen van Jongeren

**Informatie t.b.v. de startconferentie van het project
'nieuwe coalities voor de wijk' op 14 september**

Korte schets van de problematiek in de Amsterdam Nieuw West

In Amsterdam Nieuw West is een grootscheepse stedelijke vernieuwingsoperatie gaande. Uit een tussentijdse evaluatie is gebleken dat in fysiek opzicht deze operatie goed verloopt maar tegelijkertijd moeten we constateren dat het met de mensen in Nieuw West niet beter gaat. Veel jongeren zijn werkloos.

Speerpunten

De volgende 3 speerpunten zijn door het adoptieteam vastgesteld:

- o Het verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.
- o Stimulering van lokaal ondernemerschap.
- o Verbeteren van de doorstroming van VMBO en MBO

Het adoptieteam

Het adoptieteam bestaat uit de volgende personen:

- o De heer T. (Tjeerd) Herrema, wethouder Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten en Archeologie
- o De heer J.A. (Jan) van den Bos, directoraat generaal arbeidsmarktbeleid en bijstand, Ministerie van SZW
- o De heer A.J. (Ad) Scheepbouwer, Voorzitter van de Raad van Bestuur KPN

De adoptie minister is de heer A. (Atzo) Nicolaï minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties

Aanpak en beoogde resultaten per 1 mei 2007

Verbeteren van de doorstroming van VMBO en MBO

In het kalenderjaar dat een jongeren uitexamen doet van het VMBO ontvangt de jongeren intensieve begeleiding. Gedurende januari tot december zijn er gespreken met een begeleider binnen de VMBO school (ook gedurende de vakantieperiode) en zullen ook huisbezoeken worden afgelegd. Wanneer de VMBO leerling uiteindelijk op het ROC zit zal deze regelmatig een dagdeel terugkomen naar de oude VMBO school om te bespreken hoe het gaat. Deze aanpak zal worden gestart op 1 of een klein aantal 'moeilijke 'scholen. Bij goede resultaten wordt de aanpak ook geïntroduceerd in andere scholen.

Het verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

Er wordt een transferpunt opgezet. In dit transferpunt worden jongeren getest op hun kennis en vaardigheden. Wanneer jongeren voldoen aan de kwalificaties die de bedrijven zoeken, verplichten de bedrijven zich om deze jongeren in dienst te nemen. De ROC's, RWI (Raad voor Werk en Inkomen), DWI (Dienst Werk en Inkomen) en bedrijven zetten gezamenlijk een transferpunt op.

Stimulering van lokaal ondernemerschap.

Binnen Nieuw West zijn er zeker mensen met een ondernemersmentaliteit. Om het ondernemerschap te stimuleren heeft het adoptieteam de gedachte om een prijsvraag uit te schrijven. De leden van het adoptieteam selecteren de circa 5 meest kansrijke ideeën. Om de kansen op succes te vergroten krijgen deze ondernemers gedurende 3 jaar begeleiding.

TOELICHTING

Adoptieteam

Het adoptieteam voor 'Economisch meedoen van Jongeren' voor de wijk Amsterdam Nieuw West bestaat uit de volgende personen:

- o De heer T. (Tjeerd) Herrema, wethouder Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten en Archeologie
- o De heer J.A. (Jan) van den Bos, directoraat generaal arbeidsmarktbeleid en bijstand, Ministerie van SZW
- o De heer A.J. (Ad) Scheepbouwer, Voorzitter van de Raad van Bestuur KPN

De adoptie minister is de heer A. (Atzo) Nicolai minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties

Aanleiding voor het project 'nieuwe coalities voor de wijk'

Waarom?

Als gevolg van de geconcentreerde aanwezigheid van vele maatschappelijke problemen in de achterstandswijken staat de kwaliteit van het leven onder druk. Vanuit diverse invalshoeken wordt gewerkt aan het verbeteren van deze wijken: verbeteren van woningen en woonomgeving, voorzieningen in de wijk, tegengaan van schooluitval en criminaliteit, vergroten van mogelijkheden tot werk, participatie, integratie, etc. Beslissingen die de leefbaarheid in wijken raken, worden op veel verschillende niveaus en door verschillende partijen genomen. Met de beste intenties werken partijen daardoor soms langs elkaar heen of zelfs tegen elkaar in. Dit kan verstreckende gevolgen hebben voor de leefbaarheid en sociale cohesie in wijken.

Hoe?

In het project 'Nieuwe coalities voor de wijk' hebben lokale partijen samen met het Rijk, 13 aandachtswijken gekozen, waarin nieuwe coalities gestalte krijgen. Coalities die gezamenlijk kunnen komen tot aanpakken die niet hun oorsprong hebben in de logica van instituties maar die met inspiratie, energie en resultaatgerichtheid op zoek gaan naar aanpakken die werken. Centrale vraag in de zoektocht van deze nieuwe coalities is: **Wat maakt het verschil?** Kernwoorden in deze zoektocht zijn: ontkokerde aanpak, van klein naar groot, kabinetsbreed, tempo, impact op de werkwijze van de overheid, nieuwe samenwerkingsverbanden die verandering brengen, gebruik maken van elkaars expertise en netwerken, concrete resultaten.

Algemene aanpak

Voor elk van de 13 wijken zijn adoptieteams samengesteld. Deze adoptieteams bestaan uit een directeur-generaal, een wethouder van de gemeente waarin de wijk ligt en een onafhankelijk deskundige. De leden van de adoptieteams zetten zich in op het bereiken van concrete resultaten op 1 mei 2007 door:

- o Het inzetten van hun netwerken om nieuwe partners te laten aansluiten bij de 'nieuwe coalitie'
- o Het inbrengen van hun deskundigheid, zicht geven op concrete zaken die 'het verschil kunnen maken'.
- o Inspiratie en energie geven aan het zoekproces naar 'Wat het verschil maakt'.
- o Meedenken om obstakels als knellende regelgeving, institutionele kaders te overwinnen.

Korte schets van de problematiek in de Amsterdam Nieuw West

Schets van de problematiek in Amsterdam Nieuw West

In de Nieuw West spelen grote problemen. Enkele cijfers:

- o De helft van de bewoners heeft geen betaalde baan
- o 1/3 van de bewoners leeft onder de armoede grens
- o 70% van de vierjarige kinderen komt naar school zonder een woord Nederlands te spreken, de overige 30% kent via de voorschool enkele woorden, een groot deel van de ouders is analfabeet
- o In 50 – 60% van gevallen is er sprake van schooluitval
- o 30% van de gezinnen in Nieuw West zijn zogenaamde 'multi problem' gezinnen.
- o 1 op 2 jongeren beschikt niet over een startkwalificatie
- o Sinds de rellen in '98 is de relatie tussen bewoners en politie gespannen
- o Er zijn gezondheidsproblemen
- o Er is sprake van veel huizelijk geweld

De aanpak 'Koers Nieuw West'

In Amsterdam Nieuw West is een grootscheepse stedelijke vernieuwingsoperatie gaande. Vele duizenden woningen worden gesloopt, verbouwd en nieuw gebouwd. Tienduizenden mensen zullen dientengevolge verhuizen. Uit een tussentijdse evaluatie is gebleken dat in fysiek opzicht deze operatie goed verloopt maar tegelijkertijd moeten we constateren dat het met de mensen in Nieuw West niet beter gaat. De bovengenoemde indicatoren geven aan dat op alle sociale en economische indicatoren de situatie in 'Nieuw West' beduidend slechter is dan het Amsterdams gemiddelde.

Onder de titel 'Koers Nieuw West' heeft het Bestuurlijk Overleg Parkstad, onder voorzitterschap van wethouder Aboutaleb, het offensief ingezet. De maatschappelijke opgaven in Nieuw West zijn urgent, van groot belang en vragen daarom een bijzondere aanpak. Wezenlijk kenmerk van het programma is dat het niet door de overheid vanachter het bureau wordt bedacht, maar met actieve mensen en organisaties in Nieuw West; woningcorporaties, welzijnsinstellingen, stadsdelen, bedrijven en maatschappelijke sleutelpersonen. Zij zijn niet alleen de zogeheten 'probleemeigenaren', maar ook de beste leveranciers van oplossingen. Met andere woorden in de aanpak 'Koers Nieuw West' worden 'nieuwe coalities' gesloten met maatschappelijke partijen en individuele personen. In het programma 'Koers Nieuw West' wordt aangesloten bij de verschillende al lopende initiatieven zoals Werkvirus, Jong in West, Aanpak Vroegtijdig schoolverlaten, Platform Arbeid en Onderwijs/voor iedereen een stageplek.

Factoren die een rol spelen bij jeugdwerkloosheid in Nieuw West

- Grootste problemen bij het vinden van een baan zijn: gebrek aan opleiding (geldt voor zowel allochtonen als autochtonen) en taalproblemen.
- Veel ouders voelen zich machteloos/hebben weinig controle over hun kinderen.
- Met de 'verzorgingsstaat' is een slechte boodschap afgegeven. Ouders geven vaak aan, je hebt het al getroffen hier in Nederland. De stimulans om aan de slag te gaan is er niet altijd. Wat meer drang en dwang is niet verkeerd.
- Het etnische/religieuze 'glazenplafond'. Veel ouders in Nieuw West zitten op jonge leeftijd al in de WAO / zijn werkloos. Jongeren zullen dus inspirerende voorbeelden voor hun eigen carrières buiten het eigen gezin moeten vinden. Een voorbeeld: een Turkse jongen had de hoogste CITO score in Nederland.

Zijn beide ouders werkte niet, vader van rond de 40 was arbeidsongeschikt. Hoe kan deze getalenteerde jongen in een situatie komen waarin zijn talenten de volle ruimte krijgen?

- Er is erg veel werkgelegenheid in en rond Nieuw West, maar bij de werkgevers komen relatief weinig (jonge) werknemers uit Nieuw West aan het werk

Focus: het aanpakken van de jeugdwerkloosheid

In dit project gaan we met de partijen en bewoners van Nieuw West op zoektocht. Wat maakt het verschil? Centraal thema is het economisch meedoen van jongeren, tegengaan van werkloosheid, onderwijs, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

Speerpunten

De volgende 3 speerpunten zijn door het adoptieteam vastgesteld:

- Het verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.
- Stimulering van lokaal ondernemerschap.
- Verbeteren van de doorstroming van VMBO en MBO

Jongeren én bedrijven aanspreken

Met de aanpak willen we jongeren en bedrijven aanspreken op een manier die hen enthousiasmeert en motiveert. Voor zowel jongeren als bedrijven moet duidelijk zijn dat participatie een meerwaarde levert. Succesvolle mensen uit de eigen gemeenschap, de nieuwe elite, kunnen een motiverende rol spelen. Daarnaast maken we gebruik van de expertise die elders is opgedaan, bijvoorbeeld bij de Taskforce Jeugdwerkloosheid. Belangrijk is om inzicht te hebben in de initiatieven die nu al lopen. We moeten niet het wiel opnieuw uitvinden, maar kijken waar het adoptieteam meerwaarde kan leveren. **Wat maakt het verschil?**

De jongeren worden benaderd via een aanpak die:

- Uitgaat van de eigen kracht van de jongeren en waaruit waardering blijkt voor hun talenten en vaardigheden, niet een aanpak die hen behandelt alsof ze hulpbehoevend zijn.
- Een aanpak die jongeren naar zich 'toetrekt' in plaats van een benadering die de jongeren moet 'halen'.
- Een aanpak die jongeren daadwerkelijk perspectief biedt. Jongeren hebben immers heel goed door wanneer ze werken aan een project met perspectief, dan wel een 'baantje-voor-een-paar-maanden' in het kader van 'een-of-ander-programma'. Dit kan overigens ook betekenen dat bij het instappen in de arbeidsmarkt eerst laaggeschoold werk wordt gedaan om vervolgens door te groeien naar geschoold werk of dat ze werk vinden buiten de eigen wijk.
- Een aanpak kiezen die dicht op de belevingswereld van de jongeren zit en hen bij succes te belooft op een manier die door de jongeren zelf ook als grote beloning wordt gewaardeerd.

Voor de bedrijven volgen we een aanpak die:

Ingaat op de behoefte die er bij hen leeft. Door te participeren vinden deze bedrijven competente en enthousiaste medewerkers. De vraag van de werkgevers naar bepaalde werknemers moet leidend zijn voor de aanpak. Van werkgevers wordt dan wel gevraagd dat zij daadwerkelijk bereid zijn om jonge werknemers uit Nieuw West echt de kans te geven. Het betrekken van de 'nieuwe elite':

- Onder de Marokkaanse en Turkse Nederlanders zitten succesvolle zakenmensen die goed weten hoe deze gemeenschappen werken. Deze

mensen willen we betrekken bij dit traject, zij vormen de nieuwe elite. Immers zij kan uit eigen kennis en ervaring aangeven hoe het fundamentele verlies aan vertrouwen dat bij veel jongeren leeft, kan omslaan in vertrouwen. Een voorbeeld van een succesvolle zakenvrouw is Rahma el Mouden.

Aanpak per speerpunt

De uitwerking per speerpunt is vormgegeven op basis van de inbreng van de leden van het adoptieteam in samenspel met de uiterst waardevolle ideeën die naar voren zijn gebracht door:

- Mevrouw Rahma el Mouden (directeur MAS, zakenvrouw van het jaar)
- De heer Daniel Roos (directeur Campus Nieuw West)
- De heer Ab Kools (directeur ROC TeC Amsterdam en namens Platform arbeid en onderwijs)
- De heer Henk Krauwel (taskforce jeugdwerkloosheid)
- De heer Marcouch (voorzitter stadsdeel Slotervaart)
- De heer Willem van Spijker (Koers Nieuw Weststad)

Verbeteren van de doorstroming van VMBO en MBO

De startkwalificatie is volgens de overheid de minimale norm voor een baan, voldoende inkomen en een volwaardige plek in de samenleving. Een startkwalificatie wordt behandeld wanneer een leerling een MBO 2 diploma of HAVO. 1 op de 2 jongeren in Nieuw West haalt echter geen startkwalificatie. Om de verbetering van de doorstroming van VMBO en MBO te verbeteren lopen in Amsterdam al vele goede initiatieven onder de titel 'Vasthouden en niet loslaten!'

In de periode dat jongeren op het VMBO zitten is er vaak goed contact tussen jongeren en docenten. Hier zou de basis moeten worden gelegd voor de 'werkdag routine'. Echter helaas is het zo dat er geen les wordt gegeven van 8 – 16 en er zou meer aandacht moeten komen voor het voorkomen van spijbelen. Er zou een spijbelbus kunnen worden ingevoerd waarmee de leerlingen die niet komen opdagen thuis worden opgehaald. Bij het eerste bezoek van de spijbelbus wordt een waarschuwing afgegeven, het tweede bezoek betekent een boete.

Begin mei zijn de eindexamens van het VMBO, in augustus/september begint hun vervolgopleiding weer. In periode is er geen contact is tussen een onderwijsinstellingen en de jongeren wat vaak tot gevolg heeft dat jongeren niet aan de vervolgopleiding beginnen. Wanneer jongeren wel de stap maken naar het MBO wordt een te groot beroep gedaan op hun zelfstandigheid. Jongeren ervaren ook grote problemen bij het maken van een beroepskeuze. Deze zaken zijn belangrijke veroorzakers van schooluitval. Om schooluitval te voorkomen moeten jongeren veel intensiever worden begeleid.

Veel jongeren komen uit multi-problem gezinnen. Naast intensiever begeleiding op school is daarom belangrijk dat er goede contacten zijn met het 'thuisfront' van de leerlingen. Het komt vaak voor dat ouders met een allochtone achtergrond de verwachting hebben dat de school hun kind opvoed. Door huisbezoeken door de mentor van de leerling kunnen deze verwachtingen worden bijgesteld. Bovendien geven huisbezoeken een beeld van de thuissituatie van de leerlingen en daarmee zicht op mogelijke oorzaken van problemen op school. Bij voorkeur is de mentor iemand met dezelfde culturele achtergrond als de leerling, en liefst ook vrouw. De

ervaring leert dat het dan makkelijker is om een ingang te hebben in de thuissituatie wanneer de culturele achtergrond van de mentor gelijk is aan de culturele achtergrond van de leerling.

Acties:

- Inventariseren van mogelijkheden om leerlingen van VMBO scholen ook een 'werkdag routine' te laten ontwikkelen.
- In het kalenderjaar dat een jongeren uitexamen doet van het VMBO ontvangt de jongeren intensieve begeleiding. Gedurende januari tot december zijn er gespreken met een begeleider binnen de VMBO school (ook gedurende de vakantieperiode). Wanneer de VMBO leerling uiteindelijk op het ROC zit zal deze regelmatig een dagdeel terugkomen naar de oude VMBO school om te bespreken hoe het gaat.
- Deze aanpak zal worden gestart op 1 of een klein aantal 'moeilijke' scholen. Bij goede resultaten wordt de aanpak ook geïntroduceerd in andere scholen.
- Er worden mensen aangezocht die huisbezoeken kunnen afleggen, deze mentoren hebben dezelfde culturele achtergrond als de leerlingen.
- Het opstellen van een plan van aanpak om vanaf januari tot december 2007 jongeren intensief te begeleiden tijdens hun overgang van VMBO naar MBO onderwijs. Hierbij wordt nauw aangesloten bij de verschillende initiatieven die al in Amsterdam lopen om schooluitval te voorkomen en doorstroming van VMBO naar MBO te verbeteren.

Resultaat

- Een x aantal jongeren tijdens hun overgang van VMBO naar MBO onderwijs in de periode januari tot december 2007 intensief begeleid.

Het verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

De jeugdwerkloosheidcijfers zijn hoog in de Nieuw West. Om deze problemen aan te pakken is er een Platform Jeugdwerkloosheid in gericht en Jongeren Loket. Er is ook een zeer aansprekend initiatief 'Mo Money' op gezet door Enrico Bartens, het lijkt aantrekkelijk om Bartens te benaderen om voor samenwerking.

Om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te kunnen verbeteren is het belangrijk dat vanuit de arbeidsvraag van bedrijven wordt beredeneerd. Onderwijsinstellingen dienen leerlingen de kwalificaties mee te geven die bedrijven zoeken in hun werknemers. De indruk bestaat dat de meest kansrijke route voor jongeren om de arbeidsmarkt te betreden is door te beginnen met laaggeschoold werk. Vervolgens kan via werken en leren tegelijkertijd de kennis en vaardigheden worden vergroot en een verdere ontwikkeling in hun arbeidscarrière plaatsvinden. Om als leerbedrijf te kunnen worden gekwalificeerd moeten ondernemingen worden geaccrediteerd. Er zijn nog veel organisaties niet geaccrediteerd. Organisaties die hiervoor in aanmerking kunnen komen moeten zo snel mogelijk worden bezocht om te worden geaccrediteerd. Een sector waar veel behoefte is aan medewerkers is de zorgsector.

Acties

Het adoptieteam heeft in het verbeteren van de aansluiting op de arbeidsmarkt besloten tot de volgende aanpak:

- Bedrijven worden benaderd met de vraag welke kennis en vaardigheden zij zoeken in medewerkers.

- Er wordt een transferpunt opgezet. In dit transferpunt worden jongeren getest op hun kennis en vaardigheden.
- Wanneer jongeren voldoen aan de kwalificaties die de bedrijven zoeken, verplichten de bedrijven zich om deze jongeren in dienst te nemen.
- Wanneer de jongeren in dienst zijn kunnen zij hun bekwaamheden verder ontwikkelen.
- Jongeren bij wie, na het bezoek aan het transferpunt, blijkt dat zij niet voldoen aan de eisen van mogelijke werkgevers. Krijgen op basis van hun testresultaten een maatwerk traject aangeboden die hen alsnog in staat stelt de benodigde competenties te verwerven.
- De ROC's, RWI (Raad voor Werk en Inkomen), DWI (Dienst Werk en Inkomen) en bedrijven zetten gezamenlijk een transferpunt op.
- De heer Scheepbouwer en mevrouw El Mouden zetten hun netwerk in om bedrijven zich te committeren aan de hierboven beschreven aanpak.

Resultaat

- Op 1 mei functioneert het transferpunt en ligt er een contract met bedrijven die hen verplicht om jongeren die over de gevraagde kwalificaties beschikken ook een baan aan te bieden.

Stimulering van lokaal ondernemerschap.

Binnen Nieuw West zijn er zeker mensen met een ondernemers mentaliteit. Om het ondernemerschap te stimuleren heeft het adoptieteam de gedachte om een prijsvraag uit te schrijven. De leden van het adoptieteam selecteren de circa 5 meest kansrijke ideeën, deze op te zetten ondernemingen hebben een aantoonbare meerwaarde voor de wijk. Op de kansen op succes te vergroten krijgen deze ondernemers gedurende 3 jaar begeleiding. Bij het uitwerken van dit idee wordt nauwe aansluiting gezocht met bij ROC ASA (in Amsterdam). Deze onderwijsinstelling heeft sinds kort een ondernemersacademie gestart.

Acties

- Ervaringen met soortgelijke prijsvragen wordt onderzocht.
- Er wordt op basis hiervan een plan van aanpak opgesteld

Mogelijk resultaat

- Er wordt een prijsvraag uitgeschreven en het adoptieteam selecteert de meest kansrijke ideeën. Circa 5 startende ondernemers worden gedurende 3 jaar ondersteund.